

Sydney 1.11.86.

Armas mag. Rajamaa!

Täna Teid kirja eest septembris. Imestan, et mul on õnne olnud Teie soovile vastu tulla soome kooli suhtes. Nimelt on üks minu kolleeg soomlannaga abielus. Ja kuna ta juhuslikult teadis, et mina olin tegev eesti keele kui gümnaasiumi õppeaine haridussüsteemi sisse viimises, soovitas ta ühel tolle soome kooli õpetajal minuga rääkima tulla, kuidas soomlased sama võiks saavutada. Mina muidugi andsin talle meie õppekavad ja nii palju infot, kui teadsin ja siis palusin temalt kirjeldust nende kooli kohta. Too daam on tegelikult psühholoog ja töötab meie asutuses õpilaste nõuandjana. Nii aitasimegi teineteist. Ma tõlkisin tema ingliskeelse jutu eesti keelde ja saadan selle nüüd Teile. Andke andeks, kui seal pole tapselt just kõiki andmeid, mis Teid huvitaks, kuid see oli parim, mis ma antud olukorras sain teha. Pilt on värviline, kuid tänapäeval must-valgeid tehakse ju väga harva ning trükitehnika tuleb ehk sellegagi toime. Ah, tuleb veel meelde, et ta ütles, et koolitunnid toimuvad kiriklas laupäeva pealelõunati. Muide, minnes natuke kõrvale: lugesin hiljuti Skutnabb-Kangas'e uurimust soomlastest Rootsis, kelle lapsed on pool-keelsed, kuna nad ei pea oma keelest lugu ja ei oska ka rootsi keelt. Küll on kurb!

Olen viimasel ajal olnud väga väsinud ja uurimistöö peaaegu seisab, kuigi kannatan selle tõttu hirmsat südametunnistuspiina. Kogu meie tehnilise hariduse süsteem on ümberorganiseerimisel ja minu osakonnast peavad kõik kursused (umb. 5000) läbi käima, et meie nende hariduslikku väärtust hindaksime. Üks selline hindamine on umbes päevatöö. Peale selle aga veel igasugu koosolekud ja puht organisatoorsed ja administratiivsed küsimused. Mul on küll üldiselt väga hea personal, aga meil kõigil on praeg päris ebainimlik koormus.

Ütlen Teile, kellelt mul on tagastatud küsimuslehed: Mare Aadli, Leelo Andrén (Rönninge), Katrin Feyrer (Eskilstuna), Paul Laan (intervjuu), Jutta Nömm, Raimo Raag (intervjuu), Aho Rebas, Marje Öunapuu (Uppsala), Aarand Roos, Maritta Klavans. Nii on mul vastuseid koduse õpetuse, kodukeele õpetuse, ülikoolide ja Göteborgi algkooli kohta, aga mitte midagi Stockholmi Eesti Kooli ega täienduskoolide kohta. Ootan ikka veel Rootsi andmete analüüsiga, ehk tuleb midagi - nii pole sugugi hilja. Olen mitu korda kirjutanud Ruth Laasile, kes truult vastab ja ütleb, et ta on minu kirjadest koopiad teinud ja andnud õpetajatele. Oma mõtteis hellitasin vargsi lootust, et ehk saaned mõned õpetajad nõusse, kes katsetaksid mõningate tehnikate ja/või meetoditega ning peaks selle kohta täpset päevikut. Kui aga juba alguses on raske andmeid kätte saada, ega siis saa palju muud lootat. Kahjuks on meie Sydney koolis suuremalt jaolt väljaõppeta õpetajad, kes ei tea maad ega ilma ning teised, kes on tegelikult kutselised õpetajad, on jälle nii kinni, et ei julge neilt midagi ekstra küsida - oh! Pean plaani tuleval aastal jälle sinnapoole tulla, kuid ajaga on jälle raskusi. Tahan olla juuli alul Vancouveri Eesti Päevadel, külastada Ühendriikide idarannikul oma poega ja tütart ja juuli lõpul olla Savon linnas, kui "Estonia" ooper seal on. Siis kuulsin, et Metroo olevat augustis, mis on jälle hea põhjus seal olemiseks. Aga ma tean ka, et koolid algavad vist alles 1. septembril ja ma ei tea, kas ma saan töölt nii kaua ära olla. Pealegi kooliaasta alguses pole arvatavasti ka kellelgi minu jaoks aega, kui neid isiklikult külastaksin ja intervjuud paluksin. Ma ei anna endale andeks, et ma Väddöl nii naiivne olin ja seal küsimuslehega isiklikke intervjuusid ei teinud! Mis Teie arvate? Parimad soovid

Tina Laason

2

K 13125-17

Lisa

VEEL MEIE EMAKEELE OPTIMISEST.

Auväärse koolimehe magister Hermann Rajamaa mured kirjutises „Sõnad ja teod meie emakeele säilitamisel” 1. oktoobri „Eesti Päevalehes” on igapidi põhjendatud. Kuna haridus on minu kutseala ja rahvuslik kasvatus mu südameasi, olen ka mina siit kaugelt Austraaliast hoiénud silmad ootusärevalt kirjutistel ja postil: kas on juba mingit märki ESTO 80-l vastuvõetud otsuste täideviimisest?

Sest meil pole rahvusliku kasvatuses tööpõllul aega raisata. Iga kuu viivitust tähendab mõnele lapsele mitte eesti keele õpetamist või mõne noore eesti ühiskonnast eemalejäämist, ja samal ajal teadjate ja oskajate vähenemist. Et maksimaalselt kasutada teadaolevaid ressursse nii teadmiste kui majanduslike võimaluste mõttes, on meil tõeline vajadus rahvusliku kasvatuses töö ratsionaliseerimise ja maadevahelise koordineerimise järele.

Näiteks võin tuua probleemi, mis on meil siin Austraalias just praegu almutne. Saime riiklikku toetust mitte eesti keelt oskavatele lastele õpiku koostamiseks. See peab aga võrdlemisi lühikese ajaga valmis saama, muidu kaotame toetuse. Oleme oma piiratud ja suurelt osalt kogemusteta jõuressurssidega töötanud ööd ja päevad. Kui palju parem oleks lõpp-produkt ja kui palju kergem oleks meil olnud, kui oleks eksisteerinud keskus, kuhu oleks kogutud kõik eri keskustes loodud ja läbiproovitud ning otstarbeksks osutunud õppematerjalid, millest oleks siis saanud valida parimal õpik oleks ju ülemaailmsele kasutusele tulnud.

Eri keskustes omaette töötades, otsides lahendust samadele probleemidele, kordame sageli teistes keskustes tehtud tööd, selle asemel, et kasutada juba tulemusrikkaks osutunud lahendusi kuna me neist midagi ei tea.

Loodan, et ülemaailmse rahvusliku kasvatuses keskuse organiseerimise või funktsiooni võtab peatselt enda peale Eesti Õpetajate Keskühing, mille peakorter asub Stokholmis. Muidugi tuleb tegevus laiendada õpetajatelt kõigile rahvusliku kasvatuses tegelevatele organisatsioonidele ja üksikisikutele.

Magister Rajamaa toob esile ühe võimaliku lahenduse mõningatele meie probleemidele: teadusliku uurimise teostamine sellistes küsimustes nagu lapsevanemate rahvuslikuks kasvatuses aktiveerimine või eesti soost noorte omavaheliseks suhtlemise eesti keele kasutusele võtmine. Need ja mitmed teised küsimused vajavad uurimist ja uurijaid. Sellist tegevust peaks eesti ühiskond toetama stipendiumide näol. Jõukad ilma pürijateta

3

eestlased võiksid oma testamentides määrata ülalmainitud otstarveteks stipendiumeid, samuti summasid eesti õppe- ja noorsookirjanduse kirjastamiseks. Samuti tuleks stipendiume määrata noortele õpetajatele eesti keele ja võõrkeele õpetamise metoodika õppimiseks.

Meie asukohamaad on viimasel ajal hakanud ikka enam ja enam tunnustama multikultuurilisuse väärtusi. Kasutagem seda ka väljaspool Rootsit ja küsigem riiklikku toetust oma kultuuri edendamiseks!

Magister Rajamaa küsib, kas 1973. aastal ilmunud „Käsiraamat eesti koolide õpetajaile ja noortejuhitidele“ on juba trükist lõppenud või pole enam ajakohane. Trüki kohta ma ei tea, aga tean, et sellest heast teosest ei ole enam õpetajatele küllalt tänapäeval, kus meil tulevad koolidesse umbkaelsed lapsed, kelle vanemad ei räägi nendega eesti keelt ja kellele peab 2 1/2 tunniga nädalas õpetama eesti keelt kui võõrkeelt ja peale selle veel usuõpetust, laulu, maateadust ja muud ka! Selleks on vaja eri metoodikat ja eriliselt andekaid ning töökaid õpetajaid! On vaja, et keegisobiva õppenetoodika küsimust uuriks (sest eriteadlast meil pole), sellesse kiiresti selgust tooks, ja siis õpetajatele, kes sageli polegi kutselised õpetajad, käsiraamatu kirjutaks. Peale selle oleks muidugi vaja kangõppe või otsest kursust õpetajatele, nagu ka mag. Rajamaa tõstab esile oma artiklis.

Vastupidiselt kuuldustele, võin rõõmselt teatada, et kirjanik Helga Nõu peale ESTO 80-t toimunud Metroos arutas noorte osavõtjatega oma järgmise lasteraamatü lõppu.

Kui soovitasin rahvuskongressil eesti keele kursuste lindistamist, mõtlesin just iseseisvaid kursusi mitmel pinnal, mis oleksid sobivad väikelastele, suurematele lastele, noortele ja täiskasvanutele – igale oma, mida saaks iseseisvalt (väikelastele muidugi vanema abiga) õppimiseks kasutada.

Kõiki neid ja muidki ülesandeid tuleb hakata kiiremas korras lahendama ja paljudega neist tuleksime toime palju otstarbekamalt, kui teeksime seda ühiselt. Õpetajate kongressil ütlesid mitmed, kaasa arvatud ma ise, et nad oleksid nõus kaasa aitama. Seepärast ootan igatsusega peatset teadet ülemaailmse rahvusliku kasvatuses keskuse tööle hakkamisest.

Tiiu Salasoo.